

“Ilmiömäinen.”
Vanity Fair

MITÄ LIEKIT MEILTÄ VEIVÄT

“Mosaiikkikuva maailmasta,
partateristä koottu peilipallo.”

The Guardian

Mariana Enriquez

Mariana Enriquez

Mitä liekit meiltä veivät

Suomentanut Sari Selander

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

F I L I

Suomentaja kiittää Taiteen edistämiskeskusta tuesta.

FILI – Kirjallisuuden vientikeskus on tukenut tämän kirjan kääntämistä.

Espanjankielinen alkuteos *Las cosas que perdimos en el fuego*

Copyright © Mariana Enriquez, 2016

First published in 2016 by Editorial Anagrama, S.A., Barcelona

Finnish edition published by agreement with Casanovas & Lynch Literary Agency, S.L.

Suomenkielinen laitos © Sari Selander ja WSOY 2021

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ

ISBN 978-951-0-45529-6

PAINETTU EU:SSA

I wish I were a girl again, half-savage and hardy, and free.

– EMILY BRONTË, *Wuthering Heights*

I am in my own mind.

I am locked in the wrong house.

– ANNE SEXTON, *For the Year of the Insane*

Likainen poika

Perheeni pitää minua hulluna, koska päätin muuttaa asumaan Constitucióniin, isäni vanhempien omistamaan kiinteistöön. Talo on art deco -tyylinen kivenjätkäle, jonne mennään sisään vihreistä rautaovista Virreyeskadun puolelta ja jossa on ikivanhat kaakelilattiat, niin kuluneet että jos viitsisin joskus vahata ne, voisin perustaa sinne sisäluistinradan. Olen rakastanut taloa aina ja muistan hyvin, miten kurjalta minusta tuntui pienenä, kun asunto päätettiin vuokrata lakiasiaintoimistolle, miten kaipasini korkeita huoneita, niiden isoja ikkunoita ja salaista puutarhaa muistuttavaa patiota; miten turhautunut olin astuttuani portista pihalle, kun en voinutkaan enää vaeltaa talossa vapaasti. En voi sanoa ikävöineeni ukkia, vaiteliasta miestä, joka hymyili harvoin eikä koskaan leikkinyt kanssani. En edes itkenyt, kun hän kuoli. Itkin vasta siinä vaiheessa, kun jouduimme luopumaan talosta hänen kuolemansa jälkeen – muutamaksi vuodeksi ainakin.

Asianajajien jälkeen huoneistoon muutti hammaslääkäriklinikka ja heidän jälkeensä se vuokrattiin matkailulehdelle, joka meni nurin alle kahdessa vuodessa. Talo oli

kaunis ja yllättävän hyväkuntoinen ikäänsä nähden, mutta kukaan ei halunnut enää asettua siihen kaupunginosaan, tai ani harvat. Matkailulehti tarttui tarjoukseen, koska vuokra oli halpa, mutta ei sekään pelastanut sitä konkurssilta, eikä tilannetta ainakaan auttanut se että toimitukseen murtauduttiin ja sieltä vietiin kaikki tietokoneet, mikroaaltouuni ja jopa painava kopiokone.

Constituciónin kaupunginosa tunnetaan parhaiten rautatieasemastaan, jonne saapuvat etelästä tulevat junat. 1800-luvulla se oli buenosaireslaisten aristokraattien asuinalue ja siksi siellä on vanhoja komeita huviloita, kuten sukutalomme; niitä on melko paljon, vaikka monet on muutettu hotelleiksi tai vanhainkodeiksi, ja osa on raunioina, kuten aseman toisella puolella, Barracasissa sijaitsevat rakennukset. Vuonna 1887 pääkaupungin aatelisterpeet pakenivat keltakuumetta Buenos Airesin pohjoisosiin. Harvat palasivat. Vuosien mittaan ukkini perheen kaltaiset menestyneet kauppiassuvut onnistuivat hankkimaan omistukseensa kivilinnat, joiden räystäitä komistivat gargoilit ja ovia pronssikolkuttimet. Joukkopako jätti kuitenkin kaupunginosaan jälkensä: siihen jäi hylätyn, ei-toivotun paikan leima.

Ajan saatossa sen maine on vain entisestään huonontunut.

Niille, joka tuntevat kaupunginosan dynamiikan ja tietävät missä ja mihin aikaan siellä voi liikkua, se ei kuitenkaan ole vaarallinen. Tai ainakaan kovin vaarallinen. Jos menen

esimerkiksi Garay-aukiolle perjantai-iltana, tiedän saattavani joutua tulilinjalle kahakassa, jossa on useita potentiaalisia osapuolia: Ceballoskadun diilerit, jotka häättävät kilpailijoita reviiirtään tai jahtaavat velallisiaan; sekavat narkkarit, jotka hermostuvat pienimmästäkin ja käyvät viattomien kimppuun rikkinäisillä pulloilla; känninen, väsynyt transjengi joka niin ikään puolustaa tonttiaan. Tiedän tulevani varmemmin ryöstetyksi, jos kävelen kotiin Avenidaa pitkin kuin jos palaisin Solískadun kautta – siitä huolimatta että Avenida on paremmin valaistu ja Solís on aina pimeänä, koska ne vähäiset katulamput, joita sen varrella on, ovat useimmiten rikki. Ei näitä juttuja opi muuten kuin kantapään kautta. Avenidalla minut on ryöstetty jo kaksi kertaa; molemmilla kerroilla asialla olivat teinit, jotka juoksivat ohi, sieppasivat laukkuni ja tönäisivät minut maahan. Ensimmäisellä kerralla kävin tekemässä rikosilmoituksen, mutta toisella kerralla tiesin jo, ettei se mitään hyödyttänyt, koska poliisi antoi heidän ryöstää ohikulkijoita Avenidalla – raja meni kehätien sillalla, eli heillä oli kolme korttelia käytössään – hyvityksenä poliiseille tekemistään palveluksista. Tietyt perusjutut pitää hallita, jotta alueella voi liikkua rauhallisien mielin, ja minulla ne ovat hallussa, vaikka ikäviä yllätyksiä voi toki aina sattua. Pelätä ei saa, minkä lisäksi on tärkeää kaveerata tiettyjen tyyppien kanssa ja tervehtiä naapureita, vaikka he olisivat rikollisia – etenkin jos he ovat rikollisia – ja kävellä kadulla valppaana, pää pystyssä.

Minä pidän Constituciónista. Kukaan ei ymmärrä miksi. Minulle siinä ei ole mitään kummallista: tunnen olevani siellä skarppi ja peloton, tunnen olevani hereillä. Buenos Airesissa ei ole jäljellä enää montaakaan sen kaltaista kaupunginosaa. Ellei laitamien slummeja lasketa, kaupungista on tullut vuosi vuodelta vauraampi, ystävällisempi ja intensiivisempi, ja vaikka se on paisunut valtavaksi, siellä on helppo elää. Constitución ei ole helppo paikka, ja siitä huolimatta se on menneiden aikojen loistosta muistuttavine kolkkineen kaunis, samalla tavalla kuin hylätyt temppelit joihin muuttaneet uskottomat tuskin edes tietävät, että niiden seinien sisällä on joskus ylistetty ikivanhoja jumalia.

Myös kodittomia on paljon, joskaan ei yhtä paljon kuin Congreson aukiolla, parin kilometrin päässä kotiovelteni. Hallintorakennusten kylkeen on noussut asunnottomien leiri, jota suurin osa ei muka näe vaikka vaikea sitä on olla huomaamatta, sillä siellä partioi joka ilta vapaaehtoisjärjestöjä jakamassa ruokaa ja katsomassa että lapset pysyvät terveinä, lahjoittamassa vilttejä talvella ja raikasta vettä kesällä. Constituciónissa kodittomat on jätetty oman onnensa nojaan, apu saapuu harvemmin tänne saakka. Aivan taloni edessä, kulmassa jossa oli joskus kauppa mutta joka on nyt muurattu umpeen – ovet ja ikkunat on tukittu tiilillä talonvaltaajien varalta – majoilee nuori nainen poikansa kanssa. Tyttö on raskaana; raskaus on ilmeisesti vasta alussa, vaikka näiden kulmien narkkariäideistä

on vaikea sanoa, niin laihoja useimmat ovat. Poika on ehkä viisivuotias eikä käy koulua, vaan kuluttaa päivänsä kaupustelemalla metrossa pyhän Expediton kuvia. Tiedän tämän, koska palatessani keskustasta eräänä iltana näin pojan metrovaunussa. Hänellä on erikoinen, varsin puistattava myyntistrategia: ojennettuaan pyhimyksen kuvan matkustajalle hän pakottaa tämän vastaamaan kättelyyn ja puristamaan nopeasti pientä, likaista kättä. Matkustajat yrittävät olla ilmaisematta inhoaan ja sääliään: poika on likainen ja löyhkää. En ole kuitenkaan nähnyt kenenkään säälivän häntä niin paljon, että olisi vienyt lapsen kotiinsa, kylvetänyt hänet ja soittanut lastensuojeluun. Ihmiset puristavat pojan kättä ja antavat pari lanttia pyhimyksen kuvasta. Pojan otsa on aina kurtussa ja kun hän puhuu, ääni kuulostaa käheältä; hän on melkein aina vilustunut ja silloin tällöin polttaa tupakkaa muiden metrossa tai Constituciónissa pyörivien katulasten kanssa.

Eräänä iltana kävelimme yhtä matkaa metroasemalta kotiovelle. Vaikka hän ei puhunut mitään, meistä oli siitä huolimatta toisillemme seuraa. Kyselin tyypillisiä juttuja, kuten ikää ja nimeä, mutta ei hän vastannut. Hän ei ollut mikään herttainen poika. Kotiovelle saavuttuamme hän kuitenkin hyvästeli minut.

»Heippa, naapuri», hän sanoi.

»Hei hei, naapuri», minä vastasin.

LIKAINEN POIKA JA hänen äitinsä nukkuvat kolmen patjan päällä. Ne ovat niin kuluneita, että päällekkäin pinottuina ne vastaavat yhtä tavallista joustinpatjaa. Äiti säilyttää vähäisiä vaatteitaan mustissa roskapusseissa ja hänellä on myös reppu täynnä tavaraa, vaikka vielä tähän päivään mennessä en ole nähnyt, mitä sen sisällä on. Hän ei liiku kadunkulmasta mihinkään vaan päivystää siellä ja pyytää rahaa synkällä, monotonisella äänellään. Äidistä en pidä yhtään. Se ei johdu pelkästään siitä, että hän on vastuuton polttaessaan raskaana crackiakin vaarallisempaa *pacoa*, jonka tuhka polttaa paisunutta vatsaa, tai siitä, etten ole koskaan nähnyt hänen olevan ystävällinen lapselleen, likaiselle pojalle. Hänessä on jotain muutakin, joka tekee hänestä luotaantyöntävän. Mainitsin tästä ystävälleni Lalalle, kun hän leikkasi hiukseni kotonaan yhtenä maanantaina, joka sattui olemaan pyhäpäivä. Lala on kampaaja, mutta siitä on aikaa kun hän on viimeksi työskennellyt kampaamossa, koska hän sanoo olevansa allerginen pomoille. Kotikampaamoä pyörittämällä hän tienaa paremmin ja saa olla rauhassa. Lalan asunto soveltuu tosin melko huonosti kampaamokäyttöön. Esimerkiksi kuumaa vettä ei aina tule, koska vedenlämmitin toimii kehnosti, ja joskus kiljun, kun päähäni suihkuaa jääkylmää vettä hänen pestessään hiuksiani värjäyksen jälkeen. Lala muljauttaa silmiään ja selittää, että järjestään kaikki putkimiehet huijaavat, joko vetävät välistä tai eivät palaa vaikka lupaavat. Se on varmasti totta.

»Se nainen on hirviö, kultaseni», hän huutaa ja on polttaa päänahkani ikivanhalla kuivaajallaan. Sekin sattuu, kun hän taivuttaa värjättyjä latvoja paksuilla sormillaan. Joskus kauan sitten Lala päätti ryhtyä brasilialaiseksi naiseksi, vaikka syntyessään hänet määritettiin uruguaylaiseksi mieheksi. Nykyään hän on kulmakunnan paras transkampaaja eikä hän myy enää itseään; portugalin nuotti auttoi häntä vokottelemaan miehiä silloin kun hän oli vielä katuhutsu, mutta enää sekakielessä ei ole mitään mieltä. Itse hän on siihen niin tottunut että puhuu välillä puhelimesta portugalia, ja menettäessään pahanpäiväisesti malttinsa hän kohottaa kädet kohti taivasta ja anelee portugaliksi suojelushengeltään Pomba Giralta kostoja tai armoa. Lala on pystyttänyt henkilökohtaiselle *exúlleen* pienen alttarin olohuonekampaamonsa nurkkaan tietokoneen viereen; kone on aina päällä ja ruudulla jokin chattilinja auki.

»Sinunkin mielestäsi nainen on siis hirviö.»

»Saan siitä muijasta kylmiä väreitä, *mami*. Kirottu se on, tai jotain.»

»Miten niin?»

»Siten niin, muruseni, että kulmilla puhutaan että hän tekee rahasta mitä vain, käy jopa noitakokouksissa.»

»Älä viitsi, Lala, missä noitakokouksissa muka? Ei täällä mitään noitia ole. Älä usko kaikkea mitä sinulle kerrotaan.»

Hän veti minua tukasta. Vaikka epäilin hänen tehneen niin tahallaan, hän pyysi anteeksi. Tahallista oli.

»Mistä muka tiedät, mitä täällä *oikeasti* tapahtuu? Toki asut täällä, mutta tupsahdit näille kulmille ihan eri planeetalta, *mamita*.»

Lala on osittain oikeassa, vaikka minua häiritseekin että hän sanoo sen ääneen. Minua häiritsee, että hän osoittaa niin suoraan paikkani, myöntää pitävänsä minua keskiluokkaisena naisena, joka kuvittelee olevansa radikaali, koska päätti muuttaa Buenos Airesin vaarallisimpaan kaupunginosaan. Huokaan.

»Olet oikeassa, Lala. Halusin vain sanoa, että hän asuu minua vastapäätä eikä liiku koskaan patjaltaan.»

»Teet pitkää päivää etkä voi tietää mitä se puuhaa, kun olet töissä. Tai yöllä. Näillä kulmilla ihmiset on tosi... mikä se sana on? Kun et ehdi edes huomata ja sinut on jo put-sattu.»

»Salavihkaisia?»

»Naulan kantaan. Sellainen sanavarasto että kateeksi käy, vai mitä sanot, Sarita? Fiksu likka.»

Sarita on odottanut ainakin vartin, että Lala saisi käsitelyni loppuun, mutta ei se näytä häntä haittaavan. Hän selailee muotilehtiä. Sarita on nuori transnainen, joka myy itseään Solískadulla ja on häikäisevä ilmestys.

»Kerro se juttu, Sarita, kerro mitä äsken kerroit minulle.»

Mutta Sarita nutristaa suutaan kuin mykkäelokuvien diiva, eikä häntä selvästikään huvita kertoa minulle yhtään mitään. Parempi niin. Mieluummin olen kuulematta kul-

makunnan kauhutarinoita, jotka ovat yhtä epäuskottavia kuin uskottaviakin, eivätkä ne minua pelota – päiväsaikaan ainakaan. Mutta aina välillä, kun yritän saada rästiin jääneet työt pakettiin ja valvon hiljaisessa talossa pimeään tultua, sillä silloin pystyn parhaiten keskittymään, mieleeni pulpahtavat tarinat, joita näillä kulmilla kuiskitaan. Silloin varmistan, että kaikki ovet ovat varmasti kiinni, myös parvekkeen ovi. Toisinaan jään katselemaan kadulle ja tuijotan etenkin sitä kulmaa, jossa likainen poika ja hänen äitinsä nukkuvat liikkumattomina kuin nimettömät vainajat.

ERÄÄNÄ ILTANA OVIKELLO soi juuri kun olin saanut illallisen syötyä. Ajankohta oli outo: ei kukaan tule käymään niin myöhään. Paitsi korkeintaan Lala, kun hänelle tulee yksinäinen olo; silloin valvomme yhdessä viskiä siemailten, *rancheroita* eli melankolisia meksikolaisballadeja kuunnellen. Kun kurkistin ikkunasta tarkastaakseni, kuka ovella oli – kukaan ei näillä kulmilla avaa saman tien, jos ovikello soi puolenyön aikoihin – näin alhaalla likaisen pojan. Ryntäsin hakemaan avaimia ja päästin hänet sisään. Hän oli itkenyt; huomasin sen kyynelvanoista, jotka erotuivat vaaleampina rantuina muuten sottailla kasvoilla. Poika juoksi sisälle mutta pysähtyi ennen ruokasalin ovea, aivan kuin lupaa odottaen. Tai kuin häntä olisi pelottanut jatkaa pidemmälle.

»Mikä hätänä?» kysyin häneltä.

»Äiti ei ole tullut takaisin», poika vastasi.

Ääni ei kuulostanut enää yhtä käheältä, muttei myöskään viisivuotiaan pojan ääneltä.

»Jättikö hän sinut yksin?»

Poika nyökkäsi.

»Pelottaako sinua?»

»Ei kun nälättää», hän totesi. Kyllä häntä pelottikin, mutta hän oli jo niin paatunut ettei myöntäisi sitä tuntemattomalle, eikä varsinkaan sellaiselle tuntemattomalle, jolla oli iso, kaunis koti aivan hänen turvatonta ulkomajoitustaan vastapäätä.

»Vai sillä tavalla», minä sanoin. »Käy peremmälle.»

Likainen poika oli avojaloin. Kun olin nähnyt hänet viimeksi, hänellä oli ollut melko uudennäköiset lenkkarit. Oliko hän riisunut ne, koska oli niin kuuma? Vai oliko joku varastanut ne yön aikana? En halunnut kysyä kengistä. Istutin hänet keittiön tuolille ja lämmitin uunissa riisiä ja kanaa. Ruoan lämmitessä leikkasin hänelle siivun hyvää kotitekoista leipää ja levitin päälle tuorejuustoa. Likainen poika söi ja katsoi minua rauhallisesti silmiin, hyvin totisena. Hän oli nälkäinen mutta ei nälkiintynyt.

»Minne äitisi lähti?»

Poika kohautti olkiaan.

»Käykö hän useinkin jossain?»

Taas hän kohautti olkiaan. Mieleni teki ravistella häntä, mutta minua alkoi välittömästi hävettää. Lapsi tarvitsi apuani, ei hänen tehtävänään ollut tyydyttää sairaalloista uteliaisuuttani. Jokin hänen vaiteliaisuudessaan kuitenkin

ärsytti. Olisin halunnut, että hän olisi ollut ystävällinen, herttainen poika eikä tuollainen umpimielinen, likainen lapsi, joka söi hitaasti kana-annostaan jokaista suupalaa maistellen, ja röyhtäisi juotuaan Coca-Colansa. Hän oli huitaissut lasin kerralla tyhjäksi ja pyysi sen jälkeen lisää. Jälkiruokaa minulla ei ollut tarjota, mutta tiesin että Avenidan jäätelöbaari oli vielä auki; kesällä he sulkiivat vasta puolenyön jälkeen. Kysyin pojalta, haluaisiko hän käydä jäätelöllä ja hän sanoi haluavansa, hymyillen niin leveästi että hänestä tuli aivan erinäköinen; hänellä oli pienet hampaat ja yksi alahampaista oli tippumaisillaan. Minua vähän pelotti lähteä ulos niin myöhään, ja vielä Avenidalle, mutta jäätelöbaari oli neutraalia aluetta, missä harvemmin ryöstettiin ketään tai kahakoitiin.

En ottanut lompakkoa mukaan vaan työnsin vähän rahaa housuntaskuun. Kadulla likainen poika ojensi minulle kätensä, mutta ei yhtä välinpitämättömästi kuin hän kätteli pyhimysten kuvien ostajia metrossa. Hän tarttui käteeni lujalla otteella; ehkä hän oli edelleen peloissaan. Ylitimme kadun. Patja, jolla hän nukkui äitinsä kanssa, oli edelleen tyhjä. Myös reppu oli poissa. Joko nainen oli ottanut sen mukaansa tai sitten joku oli varastanut sen nähtyään sen nököttävän kadulla ilman omistajaansa.

Jäätelöbaariin oli kolme kadunväliä ja päätin kävellä sinne Ceballosia pitkin. Katu oli hieman arveluttava, vaikka joinakin iltoina hyvinkin hiljainen ja rauhallinen. Vähemmän veistokselliset, lihavammat tai ikääntyneemmät trans-

naiset olivat ottaneet sen omakseen. Minua harmitti, ettei minulla ollut antaa likaiselle pojalle kenkiä, sillä jalkakäytävällä oli usein lasinsiruja ja rikkonaisia pulloja enkä halunnut hänen satuttavan itseään. Hän oli selvästi tottunut kävelemään paljain jaloin ja eteni varmoin askelin. Sinä iltana kortteli oli tyhjentynyt lähes kokonaan transjengistä ja täyttynyt alttareista. Muistin, ketä tuona päivänä juhlittiin: 8. tammikuuta oli Gauchito Gilin päivä. Alun perin pyhimystä palvottiin tämän synnyinseudulla Corrientesin maakunnassa, mutta vähitellen kultti levisi koko maahan. Erityisen suosittu Gauchito on köyhissä kaupunginosissa, vaikka alttareita näkee joka puolella kaupunkia, jopa hautausmailla. Legendan mukaan Antonio Gil teloitettiin sotilaskarkurina 1800-luvun lopulla. Gilin tappoi poliisi, joka ripusti miehen puuhun ja katkaisi tältä kaulan. Vähän ennen kuolemaansa sotilaskarkuri-gaicho sanoi mestarjalleen: »Jos haluat että sairas poikasi paranee, sinun pitää rukoilla puolestani.» Ja näin poliisi teki, koska hänen poikansa oli vakavasti sairas. Pian poika parani. Poliisi kävi nostamassa Antonio Gilin ruumiin alas puusta ja hautasi tämän. Paikkaan, jossa gaicho oli vuotanut kuiviin, pystytettiin pyhäkkö joka on edelleen olemassa ja jossa käy tuhansia vierailijoita joka kesä.

Löysin itseni kertomasta ihmeitä tekevän gauchon tarinaa likaiselle pojalle ja pysähdyimme yhden alttarin äärelle. Siinä kipsipyhimys seisoi taivaansinisessä paidassaan, punainen huivi kaulassa, punainen liina päässä ja

(niin ikään punainen) risti selässään. Altтарin koristeena oli punaisia kangastilkkuja ja pari pientä punaista lippua: verenpunainen väri muistutti meitä kaulan katkaisusta ja yleisestä epäoikeudenmukaisuudesta. Altтari ei kuitenkaan ollut makaaberi eikä pahaenteinen. Gaucho tuo onnea, parantaa ja auttaa, toivomatta vastineeksi muuta kuin tällaisia kunnianosoituksia – ja silloin tällöin viinatilkkua. Tai taivallusta Mercedesin pyhäkköön Corrientesiin, jonne pyhiinvaeltajat saapuvat viidestäkymmenestä lämpöasteesta piittaamatta jalan, bussilla tai hevosella eri puolilta maata, aina kaukaisesta Patagoniasta saakka. Ympärillä palavat kynttilät saivat pyhimyksen välkehtimään puolihämärässä. Sytytin yhden, joka oli sammunut, ja otin tulta tupakkaan samasta liekistä. Likainen poika vaikutti rauhatomalta.

»Jatketaan ihan kohta jäätelöbaariin», minä sanoin. Mutta ei hän sen takia rauhaton ollut.

»Gaucho on hyvä, se toinen ei», hän sanoi kuiskaten, katse kynttilöissä.

»Mikä toinen?» minä kysyin.

»Luuranko», hän vastasi. »Siellä takana on luurankoja.»

Siellä takana viittasi kaupunginosamme kielessä aseman taakse, laitureiden toiselle puolelle, missä raiteet ja ratapenkereet katoavat etelään. Toisinaan sinne ilmestyy alttareita Gaucho Giliä vähemmän sympaattisemmille pyhimyksille. Tiedän että Lala vie sinne uhrilahjoja Pomba Giralles – aina

valoisaan aikaan riskejä välttääkseen. Värikkäitä kippoja ja supermarkettibroileria, sillä hän ei suostu tappamaan kanaa paljain käsin. Juuri Lala minulle kertoi, että »siellä takana» on vaikka millä mitalla kuoleman pyhimyksen, San La Muerten, luurankopatsaita, joita ympäröivät punaiset ja mustat kynttilät.

»Ei luuranko paha ole», minä sanoin likaiselle pojalle, joka katsoi minua silmät pyöreinä, aivan kuin olisin päästänyt suustani jotain todella älytöntä. »Se on pyhimys, joka pystyy tekemään paha pyydetäessä, mutta ei monikaan pyydä siltä mitään ikävää, ainoastaan suojelusta. Käytkö sinä joskus siellä takana äitisi kanssa?» minä kysyin.

»Joo, mutta yksin myös», hän vastasi ja kiskoi minua jäätelöbaarin suuntaan.

Ilta oli painostavan kuuma. Jalkakäytävä baarin edustalla oli tahmainen sille valuneesta jäätelöstä. Mietin likaisen pojan paljaita jalkoja ja tätä uutta sotkua. Hän juoksi sisään ja tilasi vanhan miehen äänellään ison pallon suklaata ja toisen kinuskisorbettia. En pyytänyt itselleni mitään. Kuumuus vei minulta ruokahalun enkä voinut olla miettimättä, mitä teki sin jollei nainen palaisikaan. Vienkö pojan poliisiasemalle? Vaiko sairaalaan? Vai pidäkö hänet luonani, kunnes äiti palaa? Pelasiko tässä kaupungissa edelleen sosiaalihuolto? Sellaisen numeron muistin nähneeni, johon saattoi soittaa talvella jos huomasi kadulla jonkun jäätymisspisteessä olevan asunnottoman. Muista palveluista minulla ei ollut hajuaakaan. Likaisen pojan nuollessa tahmaisia sormiaan tajusin

yhtäkkiä, miten vähän välitin ihmisistä, miten näkymättömiksi huono-osaiset olivat silmissäni muuttuneet.

Kun likainen poika oli saanut jäätelönsä loppuun, hän nousi penkiltä jolle olimme istahtaneet ja minuun enempää huomiota kiinnittämättä lähti kävelemään kohti sitä kadunkulmaa, jossa hän asui äitinsä kanssa. Seurasin häntä. Katu oli pimeänä. Sähköt olivat taas poikki, kuten usein helleöinä. Erotin hänet kuitenkin selvästi autojen ajaessa ohi, ja ajovalojen lisäksi poikaa ja hänen entistä likaisempia jalkojaan valaisivat myös improvisoitujen alttareiden kynttilät. Saavuimme kadunkulmaan, eikä hän ojentanut minulle enää kättään tai sanonut mitään.

Hänen äitinsä istui patjojen päällä. Naisella ei ollut mitään käsitystä säätilasta, kuten ei nisteillä yleensäkään; hänellä oli yllään paksu huppari, jonka hupun hän oli vetänyt päähänsä kuin sadetta vastaan. Lyhyt teepaita jätti muhkean vatsan paljaaksi. Likainen poika tervehti häntä ja istui patjalle. Äiti ei vastannut.

Nainen oli raivoissaan. Hän lähestyi minua muristen. Ei sitä ääntä voinut muutenkaan kuvata. Mieleeni juolahti se kerta, kun koirani mursi lonkkansa. Vaikka kipu teki sen hulluksi, se oli lakannut valittamasta ja murisi vain.

»Minne sinä veit sen, vitun huora? Mitä meinaat tehdä mun pojalle, häh? Häh? Uskallakin koskea siihen!»

Nainen oli niin lähellä että kaikki hampaat näkyivät, samoin verta vuotavat ikenet ja piipun polttamat huulet. Suusta lehahti pien katku.

»Ostin hänelle jäätelön», huusin naiselle ja otin pari askelta taaksepäin, kun näin että hänellä oli kädessään rikinäinen pullo, jolla hän aikoi lyödä minua.

»Häivy tai viillän kurkkusi auki, huora!»

Likainen poika tuijotti maahan aivan kuin mitään ei olisi tapahtunut, aivan kuin hän ei tuntisi meitä, ei äitiään eikä minua. Minua hänen käytöksensä suututti. Kiittämätön pentu, ajattelin ja pakenin paikalta. Juoksin kotiin niin nopeasti kuin pystyin, vaikka käteni tärisivät enkä löytänyt heti avainta. Sisällä panin kaikki valot päälle; sähköt onneksi toimivat korttelissamme. Pelkäsin että lapsen äiti lähettäisi jonkun hakemaan minut, hakkaamaan minut; en tiennyt mitä hänen päässään liikkui, en tiennyt millaisia kavereita hänellä oli kulmilla, en tiennyt hänestä mitään. Jonkin ajan kuluttua nousin yläkertaan ja vakoilin häntä parvekkeelta. Nainen makasi patjalla selällään ja poltti tupakkaa. Likainen poika näytti nukkuvan hänen vierellään. Otin mukaani vesilasin ja kirjan ja menin sänkyyn, mutta en pystynyt keskittymään kirjaan sen enempää kuin televisio-ohjelmaankaan. Ilma tuntui entistä tukalammalta tuulettimen pyöriessä, sillä se vain kierrätti kuumaa ilmaa huoneessa vaimentaen kadun äänet.

Aamulla pakotin itseni syömään aamiaista ennen kuin lähdin töihin. Helle oli jo painostava, vaikka aurinko oli vastikään noussut. Suljettuani ulko-oven huomasin heti, että patjat olivat kadonneet kadunkulmasta. Likaisesta pojasta ja hänen äidistään ei ollut jäänyt jälkeäkään, ei yhtä-

»Enriquez valaisee
argentiinalaisen kirjallisuuden
pimeimmän alueen
salamaniskuun.»

La Nación

Naisia, jotka sytyttävät itsensä tuleen
protestina lähisuhdeväkivaltaa vastaan.

Pohjoisargentiinalaista taikauskoa.

»Likaisen sodan» aikaisia katoamistapauksia.
Särkyneitä sydämiä, ihastuksia ja myötätuntoa.

Mitä liekit meiltä veivät on poliittisen historian
ja pop-kulttuurin läpituokema sukupolvikirjallisuutta.

Väkevät, trillerimäiset tarinat jäävät
kummittelemaan lukijansa mieleen pitkäksi aikaa.

	
www.wsoy.fi	84.2 ISBN 978-951-0-45529-6